

Toelichting Sociale Veiligheid op school

Een veilige omgeving voor scholieren en onderwijspersoneel houdt in dat er een prettige sfeer op school is. Incidenten zoals ongepast gedrag, intimidatie, diefstal en agressie worden voorkomen. Dat kan door op tijd te signaleren en hier gericht tegen op te treden. Dit geldt ook voor het bestrijden van pestgedrag.

Definitie Sociale veiligheid: een school is veilig als de psychische, sociale en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast.

– Fysieke veiligheid: aantasting van de lichamelijke integriteit, bijvoorbeeld door het toebrengen van lichamelijke pijn of letsel; denk bijvoorbeeld aan geweld in de vorm van slaan, schoppen, e.d.

– Sociale veiligheid: aantasting van de integriteit in het intermenselijk verkeer, bijvoorbeeld door uitschelden, belachelijk maken, achterstelling en discriminatie, vernedering, buitensluiten, e.d.

– Psychische veiligheid: aantasting van de geestelijke gezondheid, zoals door het uitoefenen van ongeoorloofde druk en bedreiging, manipulatie e.d.

Wat valt er allemaal onder sociaal (emotioneel) veiligheidsbeleid op school?

1) **Veiligheidsplan**, ook wel plan voor veiligheid, gezondheid en milieu genoemd: de school heeft en voert een sociaal veiligheidsbeleid uit.

2) **Aanpak pesten:** wet Veiligheid op school heeft als doel dat scholen zich inspannen om pesten tegen te gaan. En dat scholen zorgen voor sociale veiligheid. In de wet staat dat scholen:

- In een **pestprotocol** beschrijven wat de school onder pesten verstaat. En hoe de school pesten probeert te voorkomen en welke stappen de school hiertegen onderneemt.
- 2 taken binnen het onderwijsteam moeten beleggen. Er moet een **aanspreekpunt** zijn waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Ook moet iemand het pestbeleid op school coördineren: **coördinator pestbeleid**. Dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet.

- de beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen moeten volgen (monitoren). De bedoeling hiervan is dat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school. Het **meetinstrument** om de beleving van veiligheid en welzijn te monitoren moet aan de hierna beschreven eisen voldoen.

Meetinstrument voldoet aan:

Meet welbevinden op school: positieve gevoelens over klas en klasgenoten, in de vorm van bijv. jezelf kunnen zijn, je prettig en thuis voelen e.d.

Is betrouwbaar: de uitkomst geeft een beeld dat overeenkomt met wat leerlingen in werkelijkheid vinden.

Valide: het instrument meet wat wordt bedoeld (de feitelijke en ervaren veiligheidsbeleving en het welbevinden).

Representatief: de resultaten zijn geldig voor de gehele leerlingenpopulatie van de school.

Actueel: tenminste jaarlijks.

Gestandaardiseerd: instrument met vaste vragen en procedures voor de afname, verwerking en ontsluiting van gegevens. Het instrument wordt door meerdere scholen gebruikt, zodat er gegevens beschikbaar zijn die het mogelijk maken de situatie op een school tegen de achtergrond van een grotere populatie te interpreteren. Alle gestandaardiseerde instrumenten die aan de wettelijke eisen voldoen kunnen worden gebruikt.

Geaggregeerd en geanonimiseerd: de gegevens worden in getotaliseerde vorm beschikbaar gesteld (afhankelijk van afname school: naar leerjaar, afdeling, locatie) aan de inspectie; in de gegevens voor de inspectie zijn dus geen leerlingen

3) VOG

Verklaring Omtrent het Gedrag voor onderwijspersoneel

Onderwijsinstellingen vragen aan nieuw onderwijspersoneel een VOG. Hieruit blijkt of er belemmeringen zijn om in de nieuwe functie aan de slag te gaan. De VOG blijft 6 maanden geldig. Tijdelijke krachten kunnen de VOG meerdere keren gebruiken. Dit scheelt ze tijd en geld.

Veilige werk- en leeromgeving van onderwijsinstellingen

Duidelijke regels dragen bij aan een veilige werk- en leeromgeving. Ook *onderwijsmedewerkers* hebben recht op een agressievrije werkplek. Bijvoorbeeld met behulp van de 8 normen voor het onderwijs. Deze normen helpen schoolbesturen om te gaan met agressie en geweld tegen hun medewerkers. Een van deze normen is bijvoorbeeld aangifte doen bij ernstige incidenten. Dit bevordert het gevoel van veiligheid. Scholen kunnen hierover afspraken maken met de politie. Zie hieronder de 8 normen waar scholen in 2018 aan zouden moeten voldoen als het gaat om agressie en geweld, opgesteld in het kader van het project Veilige Publieke Taak Onderwijs (VPTO):

1. De school moet de gangbare normen vaststellen, die zonodig uitleggen en actief uitdragen bij medewerkers, leerlingen en ouders.
2. Meld incidenten direct. Alleen dan is een adequate reactie mogelijk en kan er beleid worden gemaakt om het in het vervolg te voorkomen. Een klimaat waarin melden normaal is past bij een professionele cultuur.
3. Registreer, analyseer en evalueer incidenten op school. Hierdoor is het mogelijk van elkaar te leren en er vervolgens beleid op te baseren.
4. Doe aangifte van ernstige incidenten. Dit bevordert het veiligheidsgevoel van medewerkers en leerlingen. Maak daarbij structurele afspraken met politie en justitie over de afwikkeling.
5. Probeer schade van incidenten te verhalen op de dader en/of zijn of haar opvoeders. Uit pedagogische overwegingen kan het zinvol zijn dat de dader moet werken aan het vergoeden van financiële en geestelijke schade en aan het herstel van de relatie.
6. Wees duidelijk in de reactie naar de dader van een incident. Normen moeten steeds opnieuw worden genoemd en uitgelegd. Het management heeft hierbij een voorbeeldrol.
7. Zorg voor opleiding en training van medewerkers. Incidenten kunnen vaak worden voorkomen of beheerst door een professionele reactie: het tijdig signaleren van wat er aan de hand is, het investeren in de relatie en het geven van de juiste reactie op een incident.
8. Zorg voor goede nazorg. Neem daarom in protocollen op hoe nazorg is geregeld. Bijvoorbeeld door gesprekken met schoolleiding, psychosociale nazorg, een extern begeleidingstraject en/of supervisie.

De Inspectie van het Onderwijs

De Inspectie van het Onderwijs controleert of onderwijsinstellingen maatregelen nemen voor een veilige omgeving. Het gaat dan om een veilige omgeving voor zowel leerlingen als het onderwijspersoneel. De Inspectie let er vooral op of scholen de sociale veiligheid van hun leerlingen monitoren. Ook controleert de Inspectie of er op scholen een vaste aanspreekpunt voor pesten is. Leerlingen en ouders die met pesten te maken krijgen moeten altijd met hun verhaal bij iemand terecht kunnen op school.

Bijbehorende beleidsstukken bij het veiligheidsplan Florente breed:

- Pestprotocollen van de scholen
- Eisen/kader beschreven Florentebreed, schoolspecifiek: meetinstrument sociaal (emotionele) veiligheid leerlingen/leerkrachten aanwezig
- Schorsing & gedragscode/protocol social media
- Handreiking gebruik internet en social media
- Arbo-beleidsplan; inclusief veiligheidsplannen schoolspecifiek en Florentebreed
- Klachtenregeling; inclusief pestprotocol/sexuele intimidatie

Schoolspecifiek:

- Herzien pestprotocol per school, hierin opnemen namen aanspreekpunt/coördinator pestbeleid
- Korte beschrijving meetinstrument sociaal emotionele veiligheid
- Herzien veiligheidsplan per school, actualiseren indien nodig
- Gedragscode ouders/leerkrachten/leerlingen + handreiking internet & social media schoolspecifiek maken